

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

2 V. debuerit aliquibus manifestari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

COMMENTARIUS.

Non est facile explicare, quo sensu de manifestatione Christi D. Th. interroget: varijs enim modis potuit Christi natiuitas manifestari: tum in modo: tum etiam in obiecto. In modo quidem, quia potuit manifestari vel clarè, & secundum se, aut per intellectualem visionem, aut etiam per corporalem, vel solum per prædicationem, & testimonium, & signa externa, aut euidentia, quæ intellectum conuincerent, vel solum sufficientia ad certam rei fidem faciendam. In obiecto autem, quia poterat prædicari vel sola natiuitas illius hominis, vel salus etiam futura per ipsum, aut etiam eius diuinitas. Quod ergo ad obiectum attinet, seu ad rem manifestam, sine dubio sermo est de Christo Deo, & homine, hominum, quæ redemptore, prout eius cognitio ad salutem necessaria est. Manifestare enim illum tantum, ut hominem recens natum, parum & ad eius honorem, & ad nostram salutem referebat. Quod vero pertinet ad modum manifestationis, Caiet. D. Tho. intelligit de ultimo modo, qui est per signa, quæ euidenter facerent rem fide dignam, & omnes homines ad illam credendam inducerent, & efficaciter attraherent. Quæ expositio videtur sanè consentanea rationi: quia huiusmodi manifestatio est accommodata via toribus, & ad eorum salutem, & ad Christi honorem pertinere maximè videri poterat: & ideo de illa videtur mouisse questionem D. Th. ut ex secunda ratione huius art. & ex art. sequ. ad 1. non obscure colligitur. Vult tamen D. Th. his locis, ut indicia talia sint, quæ omnino rem manifestent, non quod oporteat, ut rem clarè, & prout in se est, ostendant: sed solum, ut sint tam efficacia, ut ad subiiciendum, & conuincendum intellectum bene dispositum sufficiant, qualia fuerunt ostensa pastoribus, aut Magis: quamuis necesse non sit, semper esse externa, poterat enim etiam interius similis manifestatio fieri. Itaque de eodem genere manifestationis videtur D. Tho. in hoc art. loqui, & in sequenti, ubi concludit debuisse natiuitatem Christi aliquibus manifestari, certum est autem solum prædicto modo fuisse manifestatam.

Supposita vero hæc tituli expositione, difficiles sunt rationes, quibus D. Thom. responsum suum confirmat. Negat enim debuisse Christi natiuitatem omnibus statim manifestari triplici ratione. Primo, quia impedita fuisset humana redemptio, quæ per crucem perficienda erat. Secundo, quia impediretur meritum fidei. Tertio, quia posset de veritate humanitatis Christi dubitari. Hæc autem incommoda, & præsertim secundum, & tertium minime sequuntur ex sola manifestatione prædicta. Nam imprimis quamuis omnibus statim prædicata esset natiuitas, & sufficientibus signis demonstrata: non tamen omnes necessario crederent, posset ergo nihilominus non impediri mors Christi. Et confirmatur, nam Herodi fuit quodammodo manifestata natiuitas, qui nihilominus non credidit, sed Christi mortem meditatus est. Responderi vero potest, supposito modo redemptionis nostræ à Deo prædefinito, non fuisse conueniens natiuitatem Christi manifestari statim omnibus v. g. iudæis, eo modo, quo fuit manifestata pastoribus, vel alio simili, quia licet non omnino necessario sequatur, valde tamen verisimile est potuisse inde sequi, ut omnino, vel magna ex parte impediretur modus redemptionis nostræ à Deo præordinatus. Et credibile est Deum in æterno suo consilio præuidisse hoc fore, si illud fieret.

Secunda vero ratio D. Th. videtur difficilior. Cur enim si natiuitas Christi omnibus prædicaretur, meritum fidei tolleretur, & non potius fundaretur? Respondet Caiet. non omnino auferendum, sed minuendum saltem fuisse meritum fidei. Sed imprimis D.

A Th. non minuendum, sed tollendum fuisse concludit, sic enim loquitur, *Im toll. reuocatio fidei*. Et idem repetit art. sequenti ad 1. Deinde, cur etiam minueretur? certe in pastoribus, & Magis non fuit diminutum: nam potius eorum fides laudatur, & exaggeratur à Patribus. Responderi potest, licet D. Th. loquatur de manifestatione, quæ per prædicationem, seu signa interna, vel externa incipiat, tamè simul includere terminum illius manifestationis, quæ tendat usque ad claram, & corpoream visionem Christi nati, talis enim fuit manifestatio facta pastoribus, Simeoni, & Annæ, ut magis ex art. 6. constabit: hæc autem manifestatio partim minueret, partim tolleret meritum fidei. Nam circa ea, quæ clarè viderentur, tolleretur fides, & ita minueretur meritum eius. Nec refert nunc metaphysicè disputare, an circa mysteria sic visa posset fides exerceri, præsertim enim instituto, & rationi satis est, quod moraliter, & ut in plurimum, nullus ferè fide crederet, quæ clarè esset intuitus. Vnde, secundo dici potest, si Christi natiuitas tam euidentibus signis omnibus esset manifestata, quamuis non sequatur in omnibus, & singulis hominibus tollendam esse rationem fidei, valde tamen probabiliter sequi, quam plures esse credituros magis propter indicia, & signa, quæ exterius apparebant, quam propter diuinum testimonium, & ita potuisset vera ratio fidei, & meritum eius impediri.

Tertia denique ratio subobscura est. Cur enim, si vera Christi natiuitas omnibus manifestaretur, reuocanda esset in dubium veritas humanitatis eius? Nam potius facilius ab omnibus crederetur, sicut à Magis, & pastoribus est credita, præsertim quia ea manifestatio ex virtute diuinitatis crederetur profecta. Responderetur, non oportere, ut singulæ rationes omnia probent: sed satis esse, si vna quæq; aliquid concludat. Hæc ergo ratio potissimum probare videtur, non decessisse Christum nasci in ea ætate, in qua posset per seipsum omnibus manifestari, & ita videtur illam exponere D. Th. art. 4. & testimonium Augustini, quo hic vtriusque, hoc maximè indicat Deinde addi potest, licet non omnes homines: plures tamen potuisse inde sumere occasionem, negandi veram Christi humanitatem, & præsertim homines posterioribus temporibus futuri, quibus illa manifestatio tam clara facta non fuerat. Diuina ergo sapietia, quæ suauiter omnia disponit, & omnibus hominibus, ac temporibus prouidet, non in principio natiuitatis Christi: sed postea conuenienti tempore Saluatoris aduentum, omnibus manifestare disposuit, ut rectè hic D. Tho. ad 2. concludit art. sequenti magis explicat.

In solutione ad primum explicat D. Th. verba illa Pl. 49. *Deus manifeste venit*, intelligenda esse de posteriori Christi aduentu, qui erit ad iudicandum, & indicat generalem regulam interpretandi eodem modo omnia similia sacre Scripturæ loca, in quibus publicus, ac manifestus Christi aduentus prædicatur. Et in solutione ad 3. optimam rationem reddit, ob quam Christus in priori aduentu occultè venit, in posteriori vero publice venturus est. Quæ sunt notanda pro his, quæ in vltima parte huius operis dicenda sunt, ubi de secundo aduentu, & iudicio latius differemus.

ARTICVLVS II.

Utrum natiuitas Christi debuerit aliquibus manifestari.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod natiuitas Christi nulli debuerit manifestari. Quia, ut dictum est, hoc erat congruum humane salutis, ut primus Christi aduentus esset occultus. Sed Christus venerat, ut omnes saluaret, secundum illud prima ad Timotheum

Motheum 4. Qui est saluator omnium hominum, maxime fidelium. Ergo natiuitas Christi nulli debuit manifestari.

2. Præterea, Ante natiuitatem Christi, manifestata erat Beatæ Virgini, & Ioseph futura Christi natiuitas. Non ergo erat necessarium Christo nato, eandem aliis manifestari.

3. Præterea, nullus sapiens manifestat id, ex quo turbatio nascitur, & detrimentum aliorum. Sed manifestata Christi natiuitate, subsecuta est turbatio: dicitur enim Mat. 2. quod audiens Herodes Christi natiuitatem, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Cessit etiam hoc in detrimentum aliorum, quia ex hac occasione, Herodes occidit pueros in Bethlehem, & in omnibus finibus eius, à bimarum, & infra. Ergo videtur quod non fuerit cõueniens Christi natiuitatem aliquibus manifestari.

Sed contra est, quod Christi natiuitas nulli fuisset proficua, si omnibus esset occulta. Sed oportebat Christi natiuitatem esse proficua: alioquin frustra natus fuisset. Ergo videtur, quod aliquibus manifestari debuisset Christi natiuitas.

Respondendo dicendum, quod sicut Apostolus dicit Romanorum decimo tertio. Quia à Deo sunt ordinata sunt. Pertinet autem ad diuinæ sapientiæ ordinem, ut Dei dona, & secretæ sapientiæ eius non aequaliter ad omnes, sed in mediocritate ad quosdam perueniant, & per eos ad alios deueniant. Vnde, & quantum ad resurrectionis mysterium dicitur Actuum decimo, quod Deus dedit Christum resurgentem manifestum fieri non omni populo, sed testibus praeordinatis à Deo. Vnde & hoc etiam debuit circa ipsius natiuitatem obseruari, ut non omnibus Christus manifestaretur, sed quibusdam, per quos posset ad alios deuenire.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut fuisset in præiudicium salutis humanæ, si omnibus hominibus Dei natiuitas innotuisset, ita etiam si nulli nota fuisset. Vt roque enim modo tollitur fides: tam scilicet per hoc, quod aliquid est totaliter manifestum, quam etiam per hoc, quod à nullo cognoscitur, à quo possit testimonium audiri. Fides enim est ex auditu, ut dicitur Romanorum decimo.

Ad secundum dicendum, quod Maria, & Ioseph instruenti erant de Christi natiuitate antequam nasceretur: quia ad eos pertinebat reuerentiam exhibere proli conceptæ in utero, & etiam obsequi nascituro: Eorum autem testimonium propter hoc, quod erat domesticum, fuisset habitum suspectum circa magnitudinem Christi, & ideo oportuit, ut aliis manifestaretur extraneis, quorum testimonium suspectum esse non posset.

Ad tertium dicendum, quod ipsa turbatio subsequuta ex natiuitate Christi manifestata congruebat Christi natiuitati: Primo quidem, quia per hoc manifestatur celestis Christi dignitas. Vnde Gregorius dicit in Homilia. Celi Regem nato, Rex terra turbatus est: quia nimirum terrena altitudo confunditur, cum celsitudo celestis aperitur. Secundo quia per hoc figurabatur iudiciaria Christi potestas. Vnde Augustinus dicit in quodam sermone Epiphania. Quid erit tribunal iudicantis quando superbos Reges cunabula terrebant infantis? Tertio, quia per hoc figurabatur deiectio regni diaboli, quia, ut Leo Papa dicit in sermone de Epiphania, non tantum Herodes in semetipso turbabatur, quantum diabolus in Herode: Herodes enim ante terrenum hominem estimabat, sed diabolus Deum cognoscebat, & uterque regni sui successorem timebat, diabolus celestem, sed Herodes terrenum. Superstuerat enim, quia Christus non venerat regnum in terra habere. Vnde Leo Papa dicit Epiphania. Herodi loquens, non capit Christum regia tua: nec mundi Dominus, potestatis tui sceptri est contentus angustis.

Quod autem Iudei turbabantur, qui tamen magis gaudere debuerant, aut hoc est, quia, ut Chrysostomus dicit, de aduentu iusti non poterant gaudere iniqui, aut volentes fauere

A Herodi quem timebant: populus enim plus iusto fauet eis, quos crudeles sustinet. Quod autem pueri ab Herode sunt interfecti, non cessat in eorum detrimentum, sed in eorum profectum. Dicit enim Augustinus in sermone quodam de Epiphania. Absit illis, ut ad liberandos homines Christus veniens, de illorum premio qui pro eo interficerentur, nihil egerit, qui pendens in ligno, pro eis, à quibus interficeretur, orauit.

Hic autem ex dictis in precedenti expositis relinquitur. Quod vero in Ioh. ad 3. de cæde innocentum attingitur, dicitur commodius infra disput. 17.

ARTICVLVS III.

B Virum sint conuenienter electi illi, quibus est Christi natiuitas manifestata.

D Tertium sic proceditur. Videtur, quod non sint conuenienter electi illi, quibus est Christi natiuitas manifestata. Dominus enim Matthæi decimo mandauit discipulis. In viam Gentium ne abieritis, ut scilicet prius manifestaretur Iudeis, quam Gentibus. Ergo videtur, quod multo minus à principio fuerit reuelanda Christi natiuitas Gentilibus, qui ab Oriente venerunt, ut habetur Matth. 2.

2. Præterea, Manifestatio diuinæ veritatis præcipue debet fieri ad Dei amicos: secundum illud Iob 36. Annuntiat de ea amico suo. Sed Magi videntur esse Dei inimici: dicitur enim Leuitici 19. Non declinetis ad Magos, nec ab Ariolis aliquid sciscitemini. Non ergo debuit Christi natiuitas Magis manifestari.

3. Præterea, Christus venerat totum mundum à potestate diaboli liberare: vnde dicitur Mal. 1. Ab ortu solis usque ad Occidentem magnum est nomen meum in Gentibus. Non ergo solum in Oriente positus debuit manifestari, sed etiam in vniuersarum debuit aliquibus manifestari.

4. Præterea, omnia sacramenta veteris legis erant Christi figura. Sed sacramenta veteris legis dispensabantur per ministerium sacerdotum legalium: Ergo videtur, quod magis debuit Christi natiuitas manifestari sacerdotibus in templo, quam pastoribus in agro.

5. Præterea Christus ex Virgine matre natus est, & etiam paruulus erat. Conuenientius igitur videtur fuisse, quod Christus manifestaretur iuuenibus, & virginibus, quam senibus, & coniugatis, vel viduis, sicut Simeoni, & Anne.

Sed contra est, quod dicitur Ioh. 13. Ego scio quos elegerim. Quæ autem sunt secundum Dei sapientiam, conuenienter sunt. Ergo conuenienter sunt electi illi, quibus est manifestata Christi natiuitas.

Respondendo dicendum, quod salus, quæ erat futura per Christum, ad omnem diuersitatem hominum pertinebat, quia sicut dicitur Coloss. 3. In Christo Iesu non est masculus, & femina, Gentilis, & Iudeus, seruus, & liber, & si de aliis huiusmodi. Et ut hoc in ipsa Christi natiuitate præfiguraretur, omnibus conditionibus hominum est manifestatus: quia, ut Augustinus dicit in sermone de Epiphania, Pastores fuerunt Israelitæ, Magi Gentiles, illi prope, isti procul, longe: virique tamen ad angularem lapidem concurrerunt. Fuit etiam inter eos alia diuersitas: nam Magi fuerunt sapientes, & potentes, pastores autem simplices, & viles. Manifestatus etiam est iustus, Simeoni, & Anna, & peccatoribus, scilicet Magis: Manifestatus est etiam, & viris, & mulieribus, scilicet Simeoni, & Anna, ut per hoc ostenderetur, nullam conditionem hominum excludi à Christi salutem.

Ad præ-

Homil. 2. in Matth. in opere imperfecto, super illud. audiens Herodes turbatus est, 10. 2. ser. 13. de Epiph. Ex mille loq. titul. Magis.

In serm. 4. qui est 32. in ord. hom. procul à

Hic 10. in Euang. in principio.

Informaliter habet Christum homil. 2. in Mat. ante medium, in opere imperfecto, 10. 2. in ser. 4. de Epiphania. Inter principes & magis.